

Účastníci workshopu z viacerých hudobných inštitúcií – vedeckých, pedagogických, dokumentačných a knižničných pracovísk na Slovensku (Ústav hudobnej vedy SAV, Katedra hudobnej vedy FiF UK, Hudobné centrum, Slovenská národná knižnica, Považská knižnica a ď.) – mali možnosť oboznámiť sa s aktuálnou koncepciou evidencie a sprístupňovania informácií o hudobných publikáciách, pričom zároveň získali predstavu

aj o šírke využitia databáz o hudbe z pohľadu viacerých hudobných profesí. Podujatia tohto typu prispievajú k zvyšovaniu záujmu o prácu s databázami RILM-u – tak z pozície ich užívania, ako z pozície ich napĺňania, ktoré nakoniec významne prispieva k propagácii domácej literatúry o hudbe v medzinárodných kontextoch.

Hana Urbancová

17. medzinárodná konferencia pracovnej skupiny Cantus Planus Medzinárodnej muzikologickej spoločnosti, Benátky (Taliansko), 28. júla – 1. augusta 2014

Koncom júla a začiatkom augusta sa na romantickom benátskom ostrove San Servolo konalo 17. stretnutie pracovnej skupiny *Cantus Planus*, ktorá je súčasťou Medzinárodnej muzikologickej spoločnosti. Pracovná skupina sa špecializuje na výskum stredovekej hudobnej kultúry. Hlavnými organizátormi konferencie, ktorá sa koná spravidla každé dva alebo tri roky, boli Nadácia Uga a Olgi Levi a Univerzita v Padove (Dr. Nausica Morandi a Dr. Antonio Lovato).

Úvodný deň konferencie bol venovaný stredovekej hudobnej kultúre Benátok a benátskemu vplyvu v zahraničí (v Portugalsku – Manuel Pedro Ferreira: *Venetian Influence in 15th-Century Portugal*). Úvodný referát na tému *The Choir of San Marco in a 13th-Century Mosaic* predniesol Peter Jeffery.

Druhý deň konferencie bol rozdelený do viacerých tematických sekcií. Prvá sekcia sa venovala téme inventárov a katalógov stredovekých prameňov (Ana Čižmić: *Catalogue of Medieval Music Manuscripts in Dalmatia*; Santiago Ruiz a Juan Pablo Rubio: *OSB Liturgical Fragments of the Diocese of Sigüenza (11th-16th Centuries)*; Karin Strinnholm Lagergren: *Liturgical Music Manuscripts through Five Centuries in the Brigittine Abbey Maria Refugie (the Netherlands)*). Druhá špecializovaná sekcia bola tematicky definovaná témou starošpanielskeho chorálu (Emma Hornby a Rebecca Maloy: *A Taxonomy of Old Hispano-Cadences: Methodology and Challenges*; Raquel Rojo Carrillo: *The Verpertini as Witnesses to the Transmission of Old Hispanic Chant in Traditions A and B*). Tretia sekcia bola určená tematike spevov na špeciálne sviatky a príležitosti (Michelle Urberg: *The Paschal and Mariological Processions Brothers and Sisters at Vadstena Abbey*; Melanie Batoff: *The Visitatio sepulchri as a Gospel Harmony in Medieval Germany*). Štvrtá sekcia sa venovala definovaniu termínu *cantor* a *cantus* (Joseph Dyer: *The Image of the Cantor in the Writings of Amalar of Metz*; Océane Boudeau: *Le sanctoral de la cathédrale de Sens (XIIe-XIVe s.): ses particularités, son évolution et ses conséquences sur le chant*; Jean-François Goudesenne: *Political Cantus: Apostolicity and Liturgical Exports in Southern France and Alps (9th – 11th Centuries)*).

Dva poobedňajšie bloky boli vyhradené špecifikácii intonácie v monastických prameňoch z Talianska (so špeciálnym dôrazom na Benátky: Nausica Morandi: *The Office of Santa Cecilia in Musico-liturgical Manuscripts*; Cristina Bernardi: *The Feasts of the Inventio and Exaltatio Crucis in the Carthusian Antiphonary*; Diego Toigo: *Late Monodic Intonations of the Passion in Italy*) a opisu kolekcí rukopisov (Silvia Tessari: *The Byzantine Musical Manuscripts of Veneto Region: Overview of a Current Research Project. One example (Bassan. Gr. 34B19)*; Rebekka Sandmeier: *Im-*

posing European Culture on the Cape Colony: Medieval Manuscripts in the Grey Collection; Marco Gozzi: Manuscripts in Cortona: Fragments and Liturgical Books in the Archivio Storico Diocesano).

V poobedňajšom bloku „Posters I“ i počas tretieho dňa konferencie (blok „Posters II) sa špecializovaný prieskum venoval mimoriadne zaujímavej a podnetnej téme databáz a spracovania stredovekých prameňov prostredníctvom najnovších rozpoznávacích modulov a programov. V posterových „roundtable“ prezentáciach a diskusiah sa prezentovali najnovšie výsledky digitálneho spracovania rukopisov (Debra Lacoste: *CANTUS Database*; Karin Strinnholm Lagergren: *The Medieval Parchment Wrapper Project Database now Online*; Xaver Kainzbauer: *The Thesaurus Gregorianus Data File: Its Musical Dimension*; Martin Kaiser: *Thesaurus Gregorianus an Internet Database of Gregorian Office Antiphons: Its Textual Features and Application to the Question of the Origin of Gregorian Chant*). Počas posterovej prezentácie databázy CANTUS Database bola predstavená najnovšia databáza CANTUS Index, ktorú spoločne vytvorili a v súčasnosti napĺňajú viaceré národné databázy, medzi inými od roku 2012 aj databáza Ústavu hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied *Slovak Early Music Database / Cantus Planus in Slovakia*. Mimoriadne podnetná bola posterová diskusia jednotlivých prispievateľských databáz k riešeniu a aplikácii špecifických potrieb národných databáz, k spracovaniu a sprístupneniu prameňov (Debra Lacoste za databázu <http://cantusdatabase.org> a <http://cantusindex.com>; Jan Koláček za <http://cantusindex.com> a <http://cantusbohemiae.cz>; Eva Veselovská za <http://cantus.sk>; Gábor Kiss za <http://gradualia.eu>).

Druhý deň konferencie uzatvorila exkurzia do Knižnice františkánskeho kláštora San Francesco della Vigna, ktorá bola spojená s koncertom súboru Ensemble Oktoechos. Program koncertu bol zostavený zo spevov stredovekých ženských kláštorov (spevy Hildegardy z Bingenu, Harrada von Hohenburg, z kódexu *Las Huelgas* a tzv. *Cantus Sibyllae*).

Tretí deň konferencie bol opäť rozdeľený do viacerých tematických sekcií. Úvodný

blok sa orientoval na problematiku výskumu prameňov (Sekcia I: Orsolya Csomó: *Marian Feasts in the Zagrebian Mass-Liturgy in the Context of the Mediterranean Area*; Anna Vildera: *The Processional of Santa Maria della Fava*; Nuria Torres: *Medieval Fragments with Marian Polyphony*; sekcia II: Susan Boynton: *Liturgy and History in the Cluniac Collection Paris, BnF lat. 17716*; Jeremy Llewellyn: *The History and Historiography of the ‚Thomas-Graduale‘ Leipzig Universitätsbibliothek ms. 391*; Jurij Snoj: *The Antiphoner of Isola and the Question of its Provenance*) a na elektronické spracovanie chorálu „Cantus and Computing“ (Geert Maessen: *First Results of a Computational Analysis of the Old Hispanic Chant*; Kate Helsen: *A New Way to See Neumes: The Optical Neume Recognition Project in Action*; Debra Lacoste a Jan Koláček: *CANTUS for Office and Mass: Building an Online Network of Chant Databases*).

Zaujímavé a podnetné príspevky boli prednesené v ďalšej veľkej sekcií. Spracovaná bola všeobecná tematika prenosu a vplyvu vo výskume stredovekých prameňov strednej Európy (Transmission and Influence, Central Europe I: Hanna Zühlke: *Hirsau in Norditalien: Zur liturgischen Musikpraxis des Benediktinerklosters Moggio im 12. und 13. Jahrhundert*; Réka Miklós: *Der Seckauer Liber Ordinarius von ca. 1595 (A-Gu 1566) als letztes Dokument der mittelalterlichen Salzburger-Seckauer Liturgie und Musik*; II: Gábor Kiss: *Late Reflorescence of the Alleluia Repertory in Central Europe*; Katarina Šter: *Melodic History of a Music Manuscript: A Case of the Medieval Carthusian Antiphoner*; Zsuzsa Czagány a Ágnes Papp: *Traditio Iohannis Hollandini: Spätmittelalterliche Theorie und Choralpraxis*). Problematikou omšových spevov sa zaoberala sekcia „Chants of the Mass Ordinary“ (Marit Johanne Høye: *Kyrie Chants in Manuscripts from the German-speaking Area*; Hana Vlhová-Wörner: *Agnus Pairing and Disappearing*; Sarah Ann Long: *Mensurally Notated Mass Ordinaries from Cambrai and Tournai*). Poobedňajší a večerný program bol obsahovo zameraný na špecializované bloky „Heirmologion a Tropologion“ (Sandra Martani: *The Manuscript Crypt. E.y.III: A 12th-Century*

Heirmologion of the South-Italy Area; Svetlana Kujumdzieva: The Tropologion Vaticanus Graecus 771), „klasifikácie a systémy“ (Svetlana Poliakova: An Hypothesis for the Classification of Russian Studite Sticheraria; Elizabeth J. Markham: A Schematic Musical Form for Singing Buddhist Hymns in the ‚Bilingual‘ Literary Culture of Early Japan), „stredoveký chorál a liturgia v južnom Taliansku“ (Luisa Nardini: The Mass of the Dead in Beneventan Manuscripts; Alejandro Enrique Planchart: Melodic and Formal Syntax of the Beneventan Proses; Thomas Forrest Kelly a Katarina Liviljanic: Ferial Office in Beneventan Sources of the 10th and 12th Centuries; Matthew Peattie: Graphic Difference and the Interpretation of the Climacus in Beneventan Notation; Bibiana Gattozzi: The Hymn in Beneventan Manuscripts) a „hudba, text, socio-politický kontext a funkcia v stredovekých oficiach svätých – nové prístupy“ (Morné Bezuidenhout: In Search of the Black Swan: A Computer-aided Approach to Interval Pattern Recognition; Dirk van Betteray: Textinterpretation und Formelkomposition – Heiligenoffizien im Codex Hartker; Roman Hankeln: The Articulation of Direct Speech in High and Late Medieval Historiae; Danette Brink: The Office in Honour of Simeon, the Recluse from Trier; Sebastian Salvadó: San Marco in Pilastro: Rainieri Zeno and the Historiae of St. Mark in Venice).

Predposledný deň konferencie bol venovaný téme notácie (Franz Karl Prassl: ‚Orthographieregeln‘ in der Notation adiastematischer St. Galler Handschriften des 10. und 11. Jahrhunderts; Antanina Kalechyt: Die Entwicklung der Notation als Indikator für einen Wandel der Interpretation am Beispiel des Proprium der heiligen Lucia in St. Galler Handschriften vom Beginn des 10. bis zur Mitte des 11. Jahrhunderts) a slávenia svätých I: (Hrvoje Beban: Venerating the Founder Saint: The Office for St. Dominic in Croatian and Polish Sources in Comparison to the Dominican Prototype; Alison Alrstatt: Singing the Saints in Medieval Eichstätt; Christelle Cazaux-Kowalski: A Thirteenth-Century Officium sancti Sudarii from the Cistercian Monastery of Cadouin (France, Périgord); II: (Tova Leigh-Choate: Weekly Offices for Patrons Saints: A Preliminary In-

vestigation of Their Occurrence and Composition). V tento deň bola súčasťou konferencie exkurzia do Knižnice Marciana, počas ktorej bolo možné vidieť najvzácnejšie stredoveké rukopisy knižnice s byzantskou notáciou.

Poobedňajší program štvrtého dňa stretnutia pozostával z menších tematických blokov: trópy a sekvencie (Giulia Gabrielli: *Tropes in Cantus Planus Sources from Tyrol*; Arturo Tello Ruiz-Pérez: *Rethinking Partially-texted Sequence: Ecce puerpera genuit, between Italy and Catalonia*), transfer rukopisov v Taliansku (Leandra Scappaticci: *In the Delta of the Adriatic Sea: Pomposa Abbey in the Guidonian Era*; James Borders: *A Northern Italian Intermediary between Avignon and Rome? Oxford Bodleian Library, Canon. Lit. 375 and the Chants of the Pontificale Romanum*), beneventskej chorál alebo tzv. Beneventanum (Sophie Burton: *Liturgical echoes: A triplet for the Exaltatio sanctae crucis in Benevento, Bibliotheca Capitolare MS 41*), problematika vydávania stredovekej jednohlasnej hudby, súčasné problémy a metódy medzi starou a novou filológiou (Andreas Haug: *Towards a Semiotically Informed Transcription Practice*; Konstantin Voigt: *Reconstructing Acts of Writing-Editorial Consequences of the Notational Plurality of Paris 1139*; David Catalunya: *The Role of Material Philology in the Process of Editing Aquitanian Versus*; Elaine Hild: *Working Realities of the New Philology*) a polyfónna hudba (Spyridon Antonopoulos: *The Organika Kratemata‘ of Manuel Chrysaphes*; Carmen Julia Gutérrez: *The Role of the Canon Regular in the Dissemination of Medieval Polyphony in Spain*; Alexander Lingas: *Reflections on the Development of Polyphonic Singing in Post-Byzantine Chant*; Eustathios Makris: *A Falsobordone Setting of Miserere in Byzantine Notation*). Predposledný deň konferencie uzavrel slávnostný koncert súboru Ensemble Oktoechos, ktorý uviedol program „*Scivias. Nebo a srdce v hudbe Hildegardy z Bingenu*“.

Posledný deň konferencie sa konali dve posledné sekcie: notácia II (Elsa de Luca: *A Taxonomy of León 8’s Notation*; Laura Albiero: *The Development of ‚Comasca‘ Notation: from France to Northern Italy*; Andreas Pfisterer: *Zur Bedeutung von Oxeia/Acutus/*

Virga in den griechischen und lateinischen Neumenschriften; Giovanni Varelli: Il più antico testimone della notazione Nonantolana) a sekcia s témodu vzťahu Byzancie a západnej kultúry: „Doxa in ipsistis – O quando in cruce / Οτε τῷ σταυρῷ“ na Východe a Západe (Charles M. Atkinson: *On the Melodic Tradition of the Doxa in ipsistis*; Gunilla Iversen: *Editing the text of Doxa en ipsistis in Latin sources*; Gerda Wolfram: *The Byzantine Tradition of the Great Doxology*; Nina-Maria Wanek: *The Byzantine Tradition of the Great Doxology*).

Konferencia priniesla množstvo podnetných výsledkov výskumu, teórií a nových metodológií, pričom sa ťažisková pozornosť sústredila najmä na taliansku stredovekú hu-

dobnú kultúru. V oblasti výskumu stredovekej hudby považujeme za absolútne nevyhnutné pokračovanie medzinárodnej spolupráce a diskusie v súvislosti s tvorbou internetových databáz a sprístupnenia prameňov (edície rukopisov, metodológia spracovania). Teší nás skutočnosť, že spustená databáza Ústavu hudobnej vedy Slovenskej akadémie vied *Slovak Early Music Database* tvorí dôležitú súčasť svetovej siete prispievateľov databázy CANTUS Index, ktorá našla medzi vysoko špecializovanými odborníkmi na výskum stredovekej hudobnej kultúry široké uplatnenie pri komparácii a hodnotení doteraz neznámych rukopisov.¹

Eva Veselovská

¹ Recenzia bola vypracovaná v rámci projektu Európske dimenzie umeleckej kultúry Slovenska ITMS 26240120035.